

In Manuscriptis legitur constantiter ita & non cessante al. pervenerint.

nis, promissionis, & confessionis factarum hactenus, vel faciendarum in antea, priusquam hujusmodi constitutio, prohibitio, seu preceptum ad notitiam ipsorum pervenerit, nihil solvant, nec supradicti Seculares quocumque modo recipiant. Et si solverint, vel predicti receperint, in excommunicationis sententiam incidant ipso facto. A supradictis autem excommunicationibus & interdicti sententia nullus absolvi valeat, praterquam in mortis articulo, absque Sedis Apostolicæ auctoritate & licentia speciali; cum nostræ intentionis existat tam horrendum secularium potestatum abusum nullatenus sub dissimulatione transire.

Omnia privilegia derogantia huic Constitutioni cassat & irritat.

§. 2. Non obstantibus quibuscunque privilegiis sub quibuscunque tenoribus, formis, seu modis, aut verborum conceptione concessis Imperatoribus, Regibus, & aliis supradictis, que contra præmissa in nullo volumus alicui vel aliquibus suffragari.

IV. IDEM. [c. an. 1298. Romæ.]

Excommunicati sunt qui impediunt super causis, que ad forum Ecclesiasticum de jure vel de consuetudine pertinent literas à Sede Apostolica impetrari, vel super ipsi coram Ordinariis vel Delegatis Ecclesiasticis litigari. Joan. And.

Quoniam, ut intelleximus, quorundam Justitiariorum, Ballivorum, Judicumve Secularium, ac temporalium Dominorum in quibusdam partibus præsumptuosa temeritas sic excrevit, ut in terris eorum sive districtibus Literas Apostolicas impetrantes, vel ad Judices Ordinarios Ecclesiasticos recurrentes super causis, negotiis, seu questionibus, que ratione personarum aut rerum de jure aut antiqua consuetudine ad forum Ecclesiasticum pertinent, obtinere non possunt in eis per eosdem Ordinarios Judices, vel Apostolicas Literas justitiæ complementum, quin potius super illis recurrere ad iudicium seculare, vel à lite, causa, seu questione desistere compellantur: Nos justitiam nostram, & Ecclesiæ ipsius nostre nolentes negligere, qui alios in sua justitia contovemus: statim districtius inhihendum, ne quis imperatores Literarum nostrarum, vel alios in foro Ecclesiastico Delegatos seu Ordinarios litigantes, seu litigare volentes, sive ambe Partes hoc voluerint, sive una super causis Ecclesiasticis, sive que ad forum Ecclesiasticum ratione personarum, negotiorum, vel rerum de jure vel de antiqua consuetudine pertinere noscuntur, per se vel per alium ad desistendum, vel in foro seculari de questionibus hujusmodi litigandum per eorundem Judicum Ecclesiasticorum vel impetrantium, aut litigantium seu volentium litigare, aut propinquorum ipsorum, seu rerum illorum, aut Ecclesiarum suarum etiam captione, modisve aliis quibuscunque compellat, seu compelli faciat vel procuret: nec per se aliove impediat quominus coram Judicibus Ecclesiasticis Delegatis seu Ordinariis querelantes de causis, que, ut præmissum est, ad cognitionem pertinent eorundem possint liberè justitiam obtinere; nec ad prædicta faciendam detur auxiliium, consilium, vel favorem. Si quis vero contra præsumpserit, excommunicationi se ipso facto noverit subjacere: à qua (nisi tam Judici, cujus cognitio fuerit impedita, vel jurisdictione usurpata, quam Parti, que turbata in prosecutione fuerit sui juris: de injuria, damnis, expensis, & interesse prius per eundem integrè fuerit satisfactum) nullatenus absolvatur.

V. IDEM. [c. an. 1298. Romæ.]

Dominii temporales prohibentes subditis, ne cum personis Ecclesiasticis contrahant, vel communia obsequia exhibeant; ipso facto excommunicationem incurrunt. Hoc dicit Dominicus.

Vide Anch. Consil. 11. incip. Fratrum.

EOs, qui temporale dominium obtinentes suis subditis, ne Prælati aut Clerici, seu personis Ecclesiasticis quicquam vendant, aut emant aliquid ab eisdem, neque ipsis blandum molant, coquant panem, aut alia obsequia exhibere præsumant, aliquando interdicitur (cum talia in derogationem libertatis Ecclesiasticæ præsumantur) eo ipso excommunicationis sententiæ decernimus subjacere.

Super quo petatur Consil. & Lapum, al. legatione 92. incip. Infeliximus.

NE CLERICI VEL MONACHI SECULARIBUS NEGOTIIS SE IMMISCEANT.

TITULUS XXIV.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Romæ.]

Capitulum Super specula, prohibens audientiam Legum vel Physicæ, non includit Parochiales Ecclesias habentes, nisi sint Plebanie habentes sub se Capellas, in quibus Clerici perpetuo instituantur. H. d. Dominicus.

II. IDEM. [c. an. 1298. Romæ.]

Excommunicatus est ipso facto Religiosus Professus habitum temerariè dimittens, vel ad quævisque studia accedens, non obtenta licentiâ Prælati, & Conventus. Doctores scienter docentes, vel in scholis retinentes ad Leges vel Physicam tales Religiosos, similiter excommunicationem incurrunt. Hoc dicit Dominicus.

III. IDEM. [c. an. 1298. Romæ.]

Clericus in loco temporalis jurisdictionis sue super delicto ibi commissio delegatus, ut veritate inquisita justitiam exequatur; irregularis non efficitur, licet pena sanguinis inferatur. Hoc dicit Dominicus.

Episcopus, seu quicumque alius Prælati, vel Clericus, aut jurisdictionem obtinens temporalem; si homicidio, aut alio maleficio ab aliquibus in jurisdictione sua commissio, Ballivo suo, aut alii cuicumque injungat, ut super hoc veritatem inquirens, justitiæ debitum exequatur; irregularis censeri non debet: quamvis ipse Ballivus vel alius contra malefactores ad penam sanguinis processerit justitia mediante. Nam licet Clericis causas sanguinis agitare non liceat, eas tamen (cum jurisdictionem obtinent temporalem) debent & possunt, metu irregularitatis cessante, alios delegare.

Vide Doct. & in primis Panor. in c. Non magister. Et in ca. su. Ext. Ne Clerici vel Monachi. & Innoc. in ca. Firmiter. ext. de Sum. Trin. & de Catho.

Vide Doct. & in primis Panor. in c. Non magister. Et in ca. su. Ext. Ne Clerici vel Monachi. & Innoc. in ca. Firmiter. ext. de Sum. Trin. & de Catho.

Multa hinc spectantia, vide per Calderinum, Consil. 2. tit. de Magistris. & per Abbatem, Conf. 84. tit. 1.

Præter Doct. hinc vide de notata in c. Ex litteris. ext. de excess. Prælat. & in cap. In Archiepiscopatu. de raptorib.

SEXTI DECRETALIU LIBER QUARTUS.

DE SPONSALIBUS ET MATRIMONIIS.

TITULUS I.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Romæ.]

Sponsalia pura & certa ex consensu valida, licet aliis nulla, inducunt publicam honestatem, que habet dirimere sequentia sponsalia, sed non præcedentia.

Vide Conc. Trid. sess. 24. de Reform. Matr. cap. 3. confert enim multum pro textu & glossis.

Sponsalibus puris & certis, etiam si consanguinitatis, affinitatis, frigiditatis, Religionis, aut alia quavis ratione sint nulla, dummodo non sint nulla ex defectu consensus, oritur efficax ad impediendum & dirimendum sequentia sponsalia vel matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvendum, impedimentum justitiæ publicæ honestatis. Quare ille, qui sponsalia purè ac determinatè cum aliqua muliere contraxit, & postmodum sponsalium vigore (quibus per publicam honestatis justitiam ex secundis sponsalibus subsecutam minime derogatur) ad matrimonium contrahendum cum prima remanet obligatus.

Publicam honestatem non inducunt sponsalia conditionalia ante eventum. H. d. Joan. And.

Ille verò qui sponsalia cum aliqua muliere sub conditione contraxit, si postmodum ante conditionis eventum cum alia prioris consanguinea per verba contraxerit de presenti, cum secunda remanere debet. Cum ex sponsalibus conditionalibus ante conditionem extantem sicuti consensus non habentibus, & incertis, nulla publicæ honestatis justitia oriatur.

DE DESPONSATIONE IMPUBERUM.

TITULUS II.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Romæ.]

Sponsalia amborum infantium, vel alterius tantum per supervenientiam majoris ætatis non validantur, nec publicam honestatem inducunt; nisi fuerint ratificata tacite vel expresse. Hoc dicit utque ad §. Idem quoque.

Vide B. Tho. in questionibus additis ad 3. partem, q. 43. art. 1. & 2. & Doct. lib. 4. Sent. dist. 27. & Dominie, Conf. 24. incip. Quia diffinit.

Infantes ad invicem, vel unus major septennio, & alter minor sponsalia contraxerint; ipsi, vel parentes pro eis: nisi per cohabitationem eorum mutuum, seu aliis verbo vel facto ipsorum liquidò appareat eisdem in eadem voluntate factos majores septennio perdurare; sponsalia hujusmodi, que ab initio nulla erant, per lapsum dicti temporis minime convalescunt: & ideo cum sint nulla ratione defectus consensus, publicæ honestatis justitiam non inducunt.

Sponsalia per verba de presenti contracta inter impuberes & puberes, vel inter impuberes non proximos parentati, valent ut sponsalia de futuro; nec in matrimonium transiunt ex sola perseverantia ætatis, nisi alter approbentur: inducunt tamen publicam honestatem. H. d. Dominicus.

Idem quoque si pubes & impubes, vel duo impuberes non proximi parentati, & in quibus ætatem malitia non supplebat, per verba contraxerint de presenti: sponsalia enim illa, que juris interpretatione tantum fuerunt sponsalia de futuro (licet verba consensus exprimentia de presenti haberent, & matrimonium contrahere intenderent contrahentes) per adventum pubertatis in matrimonium non transiunt de presenti, nec matrimonium (quod ut matrimonium ætate non tenuit prohibente) per lapsum dicti temporis convalescit; nisi per carnis copulam subsecutam, vel aliquem modum alium contrahentes eisdem cum ejusdem perseverantia voluntatis ad pubertatis tempora pervenisse constiterit evidenter; per dictum tamen contractum, qui valuit ut potuit, non sicuti agebatur, publicæ honestatis justitia est inducta.

Sponsalia pro absentibus filiis non tenent, nisi ipsi presentibus, vel nisi approbaverint tacite vel expresse ex post facto. Hoc dicit Dominicus.

Potè ex sponsalibus, que parentes pro filiis puberibus vel impuberibus plerumque contrahunt, ipsi filii si expresse contulerint, vel tacite, ut si presentibus fuerint, nec contraxerint, obligantur: & ex eis oritur justitia publicæ honestatis. Et est idem, si filii tempore sponsaliorum absentes, & etiam ignorantes eadem sponsalia, post scientes ratificaverint tacite vel expresse: alias ex sponsalibus contractis à parentibus pro filiis, nec ipsi filii obligantur; nec publicæ honestatis justitia inde surgit.

Vide Bart. in l. Quo enim. ff. Rem rat. ha. Font.

DE COGNATIONE SPIRITUALI.

TITULUS III.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Romæ.]

Inter baptizatum & levantem filios, & uxorem levantis ante carnaliter cognitam, & suscipientem, & patrem & matrem suscepti, & similiter de baptizante, spiritualis contrahitur cognatio. H. d. utque ad §. Ex confirmatione. Domin.

Nedum inter baptizatum & illum qui eum suscepit de baptismo, ac inter eundem baptizatum & suscipientis filios, & uxorem ante susceptionem carnaliter cognitam ab eodem: imò etiam inter suscipientem, patremque baptizati & matrem, cognationem spiritalem in Baptismo contrahi jure constat: que cognatio & contrahendum matrimonium impedit, & dirimit post contractum. Et eadem que de suscipiente sunt dicta, sunt etiam de baptizante censenda.

PITH. De baptizante. Sive femina, sive Laicus fuerit, sive Sacerdos.

Confirmatio frontis inducit spiritalem cognationem sicut Baptisma. Hoc dicit Dominicus.

Ex Confirmatione quoque, seu frontis chrismatione, spiritualis cognatio eisdem modis contrahitur: matrimonia similiter impediens contrahenda, & dirimens post contracta.

II. IDEM. [c. an. 1298. Romæ.]

Compaternitas per Catechismum contracta, impedit matrimonium, sed non dirimit. Joan. And.

Catechismus, qui præcedit Baptismum, Sacramentorum fundamentum, & januam reliquorum, cognatio spiritualis contrahitur, per quam contrahendum matrimonium impeditur; ut ex Prædecessoris nostri Clementis Papæ III. Decretali colligitur evidenter: dicendo enim quod talis res vix contrahendo matrimonio impedimentum afferret, velle videtur quod afferat: nam quod vix fit, fieri tamen dubium non existit. Per illam tamen cognationem matrimonium post eam contractum minime leparatur.

III. IDEM. [c. an. 1298. Romæ.]

Unus tantum intervenire debet in levatione infantis de sacro fonte, vel chrismatione frontis: tamen si plures interveniant, cognationem contrahunt spiritalem. Et ex aliis Sacramentis cognatio non contrahitur. H. d. Dominie.

Quamvis non plures, quam unus vir, vel una mulier accedere debeant, ad suscipiendum de Baptismo infantem, juxta sacrorum Canonum instituta: si tamen plures accesserint, spiritualis cognatio inde contrahitur, matrimonia contrahenda impediens, & etiam post contracta dissolvens. De Confirmatione insuper, quantum ad hoc, idem iudicium est habendum. Ex datione verò aliorum Sacramentorum, cognatio spiritualis nequaquam oritur, que matrimonium impediatur, vel dissolvatur.

PITH. Quamvis non plures. Cas. Non plures. De consecrat. Distinct. 4.

Vide Concilium Tridentinum, sess. 24. de Reform. Matr. cap. 2. & B. Tho. in questionibus additis ad 3. partem, q. 66. per totum. & Theologus, cod. lib. 4. Sent. dist. 42. Procedit si ille est Christi. xxx. q. 1. c. 2. de Conf. dist. 4. in Baptismate. Joan. Andr. in Reg. ex eo. infra. de Reg.

Vide Theol. Scholasticos, lib. 4. Sent. dist. 42. & Beatum Thomam in questionibus additis ad 3. partem, q. 55. art. 2.